

Naturskyddsföreningen
Strängnäs

Naturskyddsföreningen Strängnäs (NF Strängnäs) **Verksamhetsberättelse för 2024** **med Balansräkning och Resultaträkning**

Föreningens syfte och ändamål

NF Strängnäs vill genom aktivt arbete med klimat- och naturfrågor medverka till att vi som bor i Strängnäs kommun skall minska vår miljöpåverkan och sträva efter ett uthålligt samhälle i balans med naturen och jordens resurser samt att bevara den biologiska mångfalden. Klimat, skog, jordbruk, miljö, vatten och hållbar konsumtion är våra viktigaste arbetsområden.

Styrelse mm

Styrelseledamöter fr.o.m årsmötet 2024

Staffan Petré, ordförande

Conny Larsson, ledamot /vice ordförande /webbansvarig /medlemsansvarig

Olle Svedman, ledamot /kassör

Gunilla Oleniusson, ledamot /sekreterare

Anna Erlandson, ledamot

Lize Scott, ledamot

Ida Engström -Skanze, ledamot

Anders Svenson, ledamot

Revision

Revisor Leif Ekblom. Revisorsuppleant Eva Petré

Adjungerade till styrelsen

Lars-Olof Persson, Strängnäs svampklubb. Lars Liljenstolpe, sakkunnig Gorsingelund.

Maria Hörnell, bistått vid remissärenden.

Valberedning

Håkan Elmquist sammankallande. Björn Carlsson. Anders Pohlstrand

Verksamheten under året

Allmänt.

Vid slutet av 2024 hade kretsen totalt 806 medlemmar, varav 243 familjemedlemmar och en ständig hedersmedlem.

Styrelsen har haft 9 protokollförda möten, varav ett var årsmötet.

På kretsstämman som hölls i mars, deltog 18 medlemmar, mötesordförande var Leif Ekblom. Bildföredraget "Våra sippor" presenterades av Håkan Elmqvist.

2 ledamöter avgick, samtidigt som 3 nya ledamöter kunde väljas till styrelsen vid årsmötet.

Kretsen har under året bjudit in till följande aktiviteter:

- 16/3 Projektet 'Gör Om Gör Rätt' med föreläsningar, workshops, guidningar, stora utställningar på Bishop Arms i Strängnäs och Kulturhuset Multeum.
- Naturdagar i Gorsingelund har genomförts 12/4, 19/5, 10/8 och 13/10.
- 24/8 Kretsen deltog i Mälardagen i Strängnäs, många besökte tältet där bl a "Rävens skog" belystes - konsekvenser när skogar försvinner och ersätts med logistikbyggnader.
- 14/9 Vandringens dag, ett samarrangemang med flera andra föreningar. Information om kretsens verksamhet gavs.
- 19-29/9 Skogsdagarna 2024 innehöll även i år en tipsrunda uppsatt i Stadsskogens motionsspår i Strängnäs, samt information på hemsida och facebook
- Strängnäs svampklubb har genomfört ett flertal exkursioner /inventeringar av framförallt rödlistade arter, bl.a i Ulvaskogen.
- 21/9 'Gör om gör rätt' - evenemang "Rannsaking" i Multeum, en sammanfattning av projektet.
- 25/9 Tips om webbinarium "Upptäck skogen -fakta och förundran"
- 28/9 Kretsen anordnade Klädbytdag i samband med KlimatHoppMötet i Multeum.
- 20/10 Kretsen har varit sponsor vid en konsert i Biohuset i Mariefred, "Konsert för Ulvaskogen", anordnad i samarbete med "Rädda Ulvaskogen".
- 17/11 deltagande vid konst- och musikeventet "Ljuset i Ulvaskogen"
- Därutöver har information skett på kretsens hemsida och facebook om de kampanjer som Naturskyddsföreningens Riksorganisation initierat, bl.a:
 - Kampanjen "Låt skogen leva" 7/3-10/4
 - Kampanjen "Rädda bina" 11/4-13/5
 - Kampanjen "Världens längsta blomsteräng", för mer blomrika vägkanter
 - Kampanjen "Max 5" - en utmaning att högst 5 nya klädesplagg/år inhandlas. (strumpor och underkläder undantaget)

Styrelsens arbete olika arbetsgrupper:

•Kommunkontakter i planärenden

NF Strängnäs utgör en av remissinstanserna gällande kommunens byggplaner och andra åtgärder som har konsekvenser för natur och miljö. Utöver avgivandet av formella remissvar på de kommunala planhandlingarna har vi liksom under tidigare år även under 2024 haft ett antal underhandskontakter gällande naturfrågor. Detta hoppas vi har medfört att våra synpunkter i högre grad har beaktats.

För att framhålla vår övergripande syn på vad som är god bebyggelseplanering har vi i yttranden gällande planärende hänvisat till vårt policydokument: "Policy för skapande av goda förutsättningar för människors hälsa och välbefinnande samt god biologisk mångfald."

Specifikt kan nämnas att NF Strängnäs identifierat och påpekat stora brister i natur- och klimathänseende angående Översiktsplanen (ÖP) 2040, och även gjort ett flertal inlagor kring planprogrammet om ett Logistik- & Verksamhetsområde Gorsinge-Biskopskvarn-Grundbro. Vårt policydokument har bifogats de inlagorna. I samband med det senare ansökte föreningen om, och erhöll, bidrag från riksorganisationen att genomföra ett större projekt ("Gör om Gör rätt") för att inbjuda till samverkan, ge invånarna kunskap om och skapa opinion för alternativa utformningar av det aktuella planområdet.

•Gorsingelund

I Natura2000-området Gorsingelund har det under året anordnats fyra naturdagar (tidigare fixardagar), varav två på våren och två på hösten. Naturdagarna är ett gemensamt arrangemang mellan NF Strängnäs och Strängnäs Ornitologiska Klubb (SOK). Till dessa dagar är alla välkomna, oavsett om man är medlem eller inte. Naturdagarna är till för mer lättsamma aktiviteter, där gemenskapen och det sociala sammanhanget är viktigare än själva aktiviteten. Samtidigt binder vi ihop det med den återkommande skötseln av området kring stugan och utefter de uppmärkta promenadslingorna. Vi har lyssnat på och lärt oss mer om fåglar, tittat på arbetande solitärbin, lärt oss om svampar, lavar, mossor och kärleväxter. Vi har också tagit ner sly, rensat ogräs i rabatten med pollinerarvänliga växter, slagit med lie, fortsatt på långtidsprojektet "Strängnäs största bihotell", byggt ett vidjestaket runt rabattrundeln, plockat skräp m.m. Självklart har vi också fikats, grillat, pratat och diskuterat kring såväl världsiga som lokala miljö- och naturföreteelser.

Vid ett flertal tillfällen har medlemmar ur styrelsen även gjort extra arbetsinsatser i området. I början av året rensades och inventerades 20 fågelholkar, vilka var avsedda för den rödlistade arten svartvit flugsnappare. Holkarna köptes in och sattes upp 2023. Inventeringen visade att holkarna använts för häckning, både av svartvit flugsnappare och av andra fågelarter. I en av holkarna hade getingar byggt bo. Under sommaren gjordes också flera insatser för att bibehålla framkomligheten på promenadslingorna och för att området kring stugan och grillplatsen skulle vara lättillgängligt och välkomnande.

I samband med vårens första naturdag, anordnades även en aktivitet för att uppmärksamma att odlingsmarken kring Gorsingelund riskerar att exploateras för olika typer av företagsverksamheter. En stor banderoll med texten "Bevara Gorsingelund" sattes upp, så att den syntes från den vältrafikerade vägen. En exploatering på detta sätt, skulle sannolikt orsaka stora och oåterkalleliga skador på Gorsingelunds ovanliga ekosystem. Även de uppskattade och välanvända promenadslingorna, där man nu har utsikt över omgivande fält och natur, skulle förlora sin betydelse för rekreation och folkhälsa.

Som vanligt har det pågått fågelmatning under vintern. Matningen sköts av SOK och är välbesökt av både fåglar och fågelintresserade. Också denna vinter har SOKS sponsorer bekostat inköp av fågelmat men även den fågelmat som inköptes av NF Strängnäs i slutet av 2023, har varit ett välkommet tillskott till fåglarna.

•Fältstationen Rördrommen

Fältstationen Rördrommen är ett samarbetsprojekt mellan naturskyddsföreningarna och de ornitologiska klubbarna i Eskilstuna och Strängnäs, samt Eskilstuna biodlareförening. Fältstationen har varit bemannad alla söndagar kl. 9-15 från mars -oktober och ett 20-tal personer har ideellt delat på arbetsuppgiften att vara stugvärd dessa söndagar. Temadagar har genomförts, bl.a Nattfjärilslysning, Blomstervandring, Fjärilsdag och Skäggesens dag.

Örnräkningen 2024 administrerades av Fältstationen. De 94 bemannade observationsplatserna var fördelade över fem län och ca tjugo kommuner. Det geografiska området för örnräkningen sträcker sig från Mörkö vid sömmlandskusten, över Stockholm, Mälaren- och Hjälmarenlandskapen ända bort till Letälven och Vätterns norra ände. 197 örnar uppskattades ha observerats, ett disigt väder begränsade tyvärr sikten. Mer information finns på Fältstationen Rördrommens hemsida under fliken "djurliv /fåglar".

Under ett par veckor i maj/juni pågick Skolveckorna, ett återkommande projekt i fältstationens regi, riktat till skolbarn i åk 3-5 i Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Under en dagsfältkurs får barnen uppleva delområdena *Bin och vildbin*, *Fåglar och växter* samt *Livet i vattnet*.

Intill fältstationen finns gåsåker-projektet -åkrar besådda med speciellt utvalda grödor som lockar till sig framförallt gäss, vilka annars skulle orsaka betes- och trampskador på åkermarken i det omkringliggande odlingslandskapet. I augusti deltog Fältstationen Rördrommen i Mälardagen, Strängnäs med information om verksamheten och försäljning av lokalproducerad honung. På Barvadagen i september fanns också Fältstationen representerad. Gymnasieelever från Realgymnasiets naturguidelinje hade i oktober en fältdag på fältstationen. Under året har även underhålls- och reparationsarbete vid och kring fältstationen såsom gräsklippning, snickeriarbeten m.m. utförts. Viss restaurering och underhåll av spänger, leder och stigar har pågått.

•Strängnäs Svampklubb

Strängnäs svampklubb är beteckningen på kretsens arbetsgrupp för mykologi, studiet av svampar. Då tillgången på svamp varierar mellan åren är det svårt att planera ett fast exkursionsprogram långt i förväg. Istället sker upprop till exkursioner via en epostlista och de som är intresserade samlas på den utlysta träffpunkten för att samåka ut i markerna. Alla intresserade som vill ingå i gruppens epostlista kan kontakta Lars-Olof Persson på lop@bahnhof.se.

Under säsongen gjordes totalt 12 fältexkursioner varav hälften var med anknytning till föreningens Gör Om Gör Rätt-projekt genom att de genomfördes i Strängnäs närhet på platser som hotas av exploatering. Svampgruppen avslutade året med en traditionell knytkalaszjulfest. Alla klubbens identifierade fynd finns redovisade på Artportalen. De kan hittas om man i sökformuläret anger "Fungi" som artnamn, Strängnäs som kommun samt anger vilket/vilka år man är intresserad av. Fynden är märkta med "Exkursion med Strängnäs Svampklubb".

Strängnäs svampklubb har under hösten arbetat med att ta fram ett eget klubbmärke med bild på den i kommunen förekommande fridlysta arten bombmurkla, även Naturskyddsföreningens egen logga finns med på märket

●Skog och grönområden. Invasiva arter

Skogar och grönområden i nära anslutning till våra tätorter är mycket värdefulla för invånarnas hälsa och välmående, som rekreationsplats för den alltmer stressade människan, som lek-, upptäcksplats och inspiration för barnen samt är även viktig för den biologiska mångfaldens bevarande och fortlevnad. Vi vill därför värna om de kvarvarande grönyttorna. Ett policydokument finns framtaget att bifoga vid t ex svar på remissärenden gällande skogsfrågor.

NF Strängnäs har fortsatt arbetet med naturinventeringar i hotade skogar bl.a. Ulvaskogen, med resurser från kretsen och med hjälp av flera andra naturvärdesinventerare. Ett stort antal naturvårdsarter har påträffats och rapporterats till Artportalen. En kurs gällande artinventering har pågått under hösten. Föreningen har även fått gehör för förslaget om att avsätta en breddzon för ängsmark i kanten av åkermark där jordbruk bedrivs på kommunens mark.

●Skogsgruppen

Tidigare har NF Strängnäs inte haft någon grupp som jobbar med naturvärdesinventeringar och skydd av skog men i början av 2024 gick vi ihop med NF Eskilstuna och bildade en gemensam skogsgrupp. Skogsgruppen, som idag består av ca 30 personer, jobbar framförallt med inventering av naturvårdsarter men också rapportskrivningar och överklaganden av avverkningsanmälningar, när det behövs. Framförallt har avverkningshotade skogar inventerats. I flera fall har det lett till att avverkning helt eller delvis förhindrats, exempelvis Ulvaskogen utanför Åkers styckebruk och en jättefin naturskog i närheten av Svalboviken. Inventeringar utförs också utanför kommungränserna, då gruppen ibland gör gemensam sak med andra skogsgrupper i länet.

Det har även gjorts inventeringsutflykter till ohotade skogar, t.ex. naturreservat. Syftet har då varit att komma ut tillsammans och njuta av naturen, umgås, leta naturvårdsarter, lära av varandra, utbyta erfarenheter m.m.

I NF Strängnäs regi hölls under året en kurs i naturvärdesinventering. Kursen riktade sig till intresserade i Strängnäs kommun och hölls både inomhus och ute i fält. Den innehöll bl.a. artkunskap, användning av Artdatabankens webbtjänster för identifiering och rapportering av arter samt användning av flera andra karttjänster som kan vara till nytta i samband med skogsinventeringar. Deltagarna fick också förslag på litteratur samt tips på vad som är bra att ha med sig och tänka på, när man är ute i fält och inventerar.

●Ulvaskogen

Under våren uppmärksammades att den välkända och mycket uppskattade Ulvaskogen, var anmäld för avverkning och hotades att kalhuggas och markberedas. En massiv insats sattes igång för att rädda Ulvaskogen från avverkning. Inventeringar startades omgående och det visade sig snabbt att skogen har mycket höga naturvärden. Ulvaskogen är en kontinuitetsskog med naturskogskaraktär, där det äldsta trädskiktet är 100–200 år gammalt. Enstaka träd är ännu äldre. Den är full av utrotningshotade, rödlistade och fridlysta arter samt signal- och nyckelarter. Utöver det har den också mycket höga sociala värden och har, så länge man minns, använts flitigt för rekreation av olika slag. På dessa mycket goda grunder överklagades avverkningsanmälan, via Naturskyddsföreningen Sörmland, till Mark och miljödomstolen, som stoppade avverkningsplanerna och återförvisade ärendet till Skogsstyrelsen, för vidare utredning. Markägaren drog då tillbaka avverkningsanmälan. Hotet om avverkning är dock inte borta utan markägaren väntar nu, enligt egen utsago, på utfallen av de nya skogs- och artutredningarna. Det kan mycket väl komma en ny avverkningsanmälan när utredningarna är klara.

Medborgarinitiativet "Rädda Ulvaskogen" har under året, genom flera olika publika arrangemang och genom lokal tv, radio och press samt social media, lyft fram och synliggjort Ulvaskogen och dess värden. Slutmålet är att få ett permanent skydd mot avverkning, t.ex. genom att Ulvaskogen blir ett naturreservat. Fortsättning följer under 2025.

•Klimat- och miljöfrågor

-Samarbetet med gruppen "Klimatinitiativ Strängnäs" har pågått i en bra och viktigt samverkan kring projektet 'Gör Om Gör Rätt'.

-Klimatveckan (tidigare Miljövänliga veckan) v 40, uppmärksammades bl.a på kretsens facebookside, där information och tips gavs.

-Klädbytdagen genomfördes i september i Multeum som en del av årets KlimatHoppMöte, nästan 500 plagg bytte ägare. Många besökare uppskattade arrangemanget och framförde önskan om fler liknande Klädbytdagar framöver.

•Projektet "Gör Om Gör Rätt"

Gör Om Gör Rätt var ett projekt med syftet att sprida kunskap till kommunens invånare om de miljömässiga konsekvenserna av kommunens planerade och påbörjade logistikpark i allians med huvudsakligen exploatören KilenKrysset. Vi ville genom medlemmars, organisationers och allmänhetens engagemang, delaktighet och innovationer få Strängnäs kommun att lägga ner planerna på en utökad logistikpark och därmed kunna rädda det som återstod av skogen och åkrarna och få ett skydd för grundvattentäkten. Projektet har syftat till att samla kunskap och kraft, att mobilisera allmänheten för att få till en långsiktig och hållbar alternativ plan för vår kommun.

Vi har genomfört två stora möten. 120 personer kom på det första mötet den 16 mars då vi arrangerade ett öppet heldagsmöte på Bishop Arms i Strängnäs. På en stor utställning i "Idé-labbet" i konferenshallen fanns bl.a en interaktiv gigantisk karta där deltagarna kunde göra sig en bild av omfattningen av exploateringen av skogsmark och den planerade utökningen av logistikområdet.

Sebastian Kirppu och David Johansson höll föreläsningar om skog och det svenska skogsbrukets påverkan på biologisk mångfald och klimat och konsekvenserna därav. Ett samtal mellan Johan Rudborg och Karl-Axel Reimer om ansvar renderade en rejäl debatt där både åhörare och politiker deltog.

Fler än 130 personer kom på det andra öppna mötet som hölls den 21 september på kulturhuset Multeum i Strängnäs. Det gick under namnet Gör Om Gör Rätt:

Rannsakning. Här kunde man bland annat läsa 291 sidor av medborgares svar till kommunen som inkommit under året angående deras planer om logistikparken där den absoluta majoriteten uttryckte stor oro och ett explicita nej till utvecklingen med skövlingen av skog och bebyggande av åkermark och riskerande av dricksvattentäkten som följd. Vi hade också skrivit ut protokoll från kommunfullmäktigemöten och andra dokument som berör kommunens beslut om fortsatt exploatering – i samarbete med KilenKrysset och andra exploatörer. Vi rannsokade kommunen och synliggjorde (både) hur de helt bortser från medborgarnas åsikter som de frågat efter under Öppet Hus om planerna. Vid Mälardagen som anordnas av Studieförbundet i Strängnäs i augusti gjordes en utställning där GOCR visade en interaktiv utställning som gav många samtal.

På förekommen anledning gjordes i Gorsingelund en manifestation mot planerat industriområde som planeras ligga dikt an och omgärda Natura2000-området Gorsingelund, vilket skulle komma att binda ihop Strängnäs industriområden med katastrofala följder för Gorsingelund med omnejd.

Vi har arrangerat olika inventeringsgrupper som lärt sig om grundläggande

skogsekologi, naturvärdesinventering och naturvårdsarter och som genomfört inrapportering till Artportalen efter inventeringar i hotade skogar.

I juni deltog kretsen i en föreningsdag i Stallarholmen där vi samtalade med besökare och informerade om utvecklingen i kommunen, berättade om projektet Gör Om Gör Rätt och om vårt kretsarbete.

Vi har även medverkat i SVT Sörmland, skrivit insändare och fått artiklar i Strängnästidningen och Måsen.

●Representation i Råcksta å vattenråd.

Råcksta å är Strängnäs kommuns största vattendrag vilket bl.a. avvattnar Eklången, Flättsjön, Lännasjön, Visnaren, Marvikarna och flertalet mindre sjöar i Åkers berslag. Vattendraget utmynnar i Mälaren vid Marielundsviken, Mariefred. Vattenrådet arbetar med frågor som påverkar den ekologiska statusen för Råckstaån, däribland problemen med övergödning samt mänskligt konstruerade vandringshinder (dammar och dämmen). Åtgärdsområdet omfattar 36 sjöar och 14 vattendrag. Statusen för Råckstaån är idag måttlig-dålig. Vattenrådet har tidigare beviljats LONA-medel för att utarbeta en handlingsplan för åtgärder som syftar till att förbättra vattendragens ekologiska status.

Underlaget till handlingsplanen togs fram med hjälp av en konsulttjänst och arbetet med planen har genomförts i tre arbetsgrupper med olika fokusområden: Återvätning av oragnogena jordar, Våtmarker samt Dämmen och vandringshinder. Genomförda åtgärder i och i anslutning till vattendraget är bl.a. eDNA-provtagningar (miljö-DNA). Planer pågår för återmeandering av åsträckan vid Bondkroken i Läggesta, våtmarksprojekt samt återskapande av lekområden för asp nerströms krutbruket i Åkers styckebruk. Återvättningsprojekt av skogsmark i Söderlänna har genomförts. Under 2024 har rådet tillsammans med NF Strängnäs och Strängnäs kommun planerat att placera ut julgranar i Visnaren för att främja biologisk mångfald och Abborrens fortplantning i ett risvaseprojekt som genomförs under våren 2025. Arbetet sker i nära samarbete med Strängnäs kommun, Åkers Sweden AB, Länsstyrelsen m.fl. Fr.o.m årsmötet 2024 har Anders Svenson varit kretsens representant i rådet.

I vattenrådet ingår förutom Naturskyddsföreningen även andra intressenter, däribland markägare, kommuner, lokala företag och intresseföreningar.

●Mälardagen 24 augusti 2024

Under en solig men blåsig dag nere vid Västerviken i Strängnäs ställde NF Strängnäs tillsammans med Fältstation Rördrommen upp vårt tält och banderoller. Det kom många besökare som fick chansen att både diskutera den kraftigt decimerade skogen och få information om vårt arbete. Besökarna kunde även titta och experimentera vid ett bord som var fyllt med sand, jordmassor och skogsrelaterat för att illustrera hur industrilandskapet växer fram med stormfart. Var ska räven bo? Vår associerade grupp Klimatinitiativet och kretsens eget projektet "Gör Om Gör Rätt" hade en stor utfrågning till våra politiker. Det såldes honung från Fältstationen Rördrommen, NF Strängnäs delade ut fröpåsar för ängsblommor som främjar våra pollinatörer. Besökarna fick även informationsmaterial om föreningen samt foldrar för medlemsansökan.

•Vandringens Dag 14 september 2024

Med samordning av Studieförbundet samarbetade NF Strängnäs, Friluftsförbundet och Strängnäs Ornitologiska Klubb med initiativtagaren till vandringens dag – Svenska Turistföreningen – och anordnade aktiviteter i Sundby på Tosterön, Strängnäs.

NF Strängnäs och Studieförbundet ordnade med en tipspromenad till Tynäs Ekohagar, STF ledde en längre vandring, Friluftsförbundet bjöd på krabbelurer och på möte med Mulle, medan ornitologerna erbjöd en titt i sina medhavda tubkikare och information om fåglar och fågelskådning.

Det var ett strålande väder och en hel del deltagare också! Ett gott samarbete mellan föreningar som resulterade i ett mycket trevligt event

•SEVABs föreningssponsring

NF Strängnäs är ambassadör för SEVABs föreningssponsring. När en abonnent väljer lokalproducerad Strängnäs-el samt kryssar i Naturskyddsföreningen som vald förening ger detta 55 kr till vår krets, för 2024 erhöles 4 579 SEK i föreningssponsring, att använda i vår verksamhet för naturens mångfald, klimat och miljö.

•Ekonomi

Resultatet av föreningens verksamhet under räkenskapsåret samt ställningen per bokslutsdagen framgår av bifogad resultat- och balansräkning.

Strängnäs den 19 mars 2025

Staffan Petré
Ordförande

Olle Svedman
Kassör

Conny Larsson
Ledamot, vice ordförande

Anders Svenson
Ledamot

Anna Erlandson.
Ledamot

Lize Skott
Ledamot

Gunilla Oleniusson.
Ledamot, sekreterare

Ida Skanze -Engström
Ledamot